

ματος, ἡ μελέτη τῆς προόδου αὐτοῦ καὶ τῶν αἰτίων ταύτης κατὰ τὸ διάστημα τῶν χρόνων, ἡ σύγκρισις πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν, ἡ ἔρευνα τῶν ὠφελιμάτων, ἅτινα ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ ἔθνος ὀλόκληρον, εἶνε πάντοτε ὁδηγοὶ ὠφέλιμοι τοῦ μέλλοντος.

15 Αὐγούστου.

A. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΙΟΥΣΤΟΣ ΛΕΙΒΙΧ

καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ
ἐν Μονάχῳ.

Μεγάλην σήμερον ἑορτάζει τὸ Μόναχον ἑορτήν, ἐκ πάσης δὲ τῆς Γερμανίας συνῆλθεν ἐνταῦθα πλῆθος ἐπιστημόνων, ὅπως παραστῶσιν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἰούστου Λεϊβιχ (Justus Liebig). Ὁ Ἰούστος Λεϊβιχ συγκαταλέγεται μετὰ τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες τὰς σπουδαίας αὐτῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀνακαλύψεις διὰ παντός τρόπου ἐπειράθησαν νὰ ἐπωφεληθῶσι διὰ τὸν πρακτικὸν βίον. Ὁ Λεϊβιχ ὡς ἀναμορφωτῆς τῆς ἑκατονταετηρίδος ἡμῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ κατῶτερος τοῦ Δαρβίνου· δικαίως λοιπὸν ἡ Γερμανία ἅπασα εἶνε υπερήφανος ἐπὶ τοιοῦτῳ ἀνδρὶ, καὶ δικαίως ὀλόκληρον τὸ Μόναχον ἀτενίζει σήμερον πρὸς τὸν ἀποκαλυπτόμενον ἀνδριάντα τοῦ ἀνδρὸς τούτου μετὰ υπερηφάνου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

Ὁ ἀνδριὰς, ἔργον τοῦ εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην μὴ ἐπιζήσαντος περιφήμου γλύπτου Wagnmüller, ἀνηγέρθη τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν φίλων καὶ μαθητῶν τοῦ Λεϊβιχ δι' ἔρανον, παρίστησι δὲ αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ ἀρχαίας ἑδρας καὶ κρατοῦντα ἀνὰ χεῖρας ἡμίκλειστον βιβλίον. Καὶ ὁ μὲν ἀνδριὰς εἶνε ἐκ λευκοῦ ὠραιστάτου μαρμάρου (σπάνιον τοῦτο διὰ τὸ Μόναχον φαινόμενον), τὸ δὲ βάθρον ἐκ γρανίτου.

Ἀπὸ τῆς πρωίας σήμερον ἡ πλατεῖα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, ὅπου ὁ ἀνδριὰς ἀνηγέρθη, ἔβριθε κόσμου, αἱ δὲ κύκλω κείμεναι οἰκίαι ἐκοσμοῦντο διὰ πολυποικίλων σηματῶν τῆς Γερμανίας, Βαυαρίας καὶ Μονάχου, ὧν ἐδέσποζεν ἡ βαυαρικὴ σημαία ἢ φέρουσα ὡς γνωστὸν τὰ καὶ νῦν ἐλληνικὰ χρώματα, κυανοῦν καὶ λευκόν. Τὰ χρώματα ταῦτα καὶ ὁ ἐκτάκτως σήμερον ὠραῖος οὐρανὸς ἐδίδον τῇ ἑορτῇ χαρακτῆρα ὅλως ἐλληνικόν.

Ἡ ἑορτὴ ἤρξατο ἄδοντας μεγάλου χοροῦ ἐκ μαθητῶν τοῦ ὠδείου ὕμνον πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου ὑπὸ τοῦ περιφήμου Βαυαροῦ μουσικοῦ Lachner συντεθέντα, μετ' ὀλίγον δὲ ἐφ' ὠρισμένῳ σημείῳ ἔπεσε τὸ καλύπτρον τὸν ἀνδριάντα κάλυπτρον, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ ἐν Βερολίνῳ καθη-

γητῆς τῆς χημείας καὶ πρόεδρος τῆς διεθνoῦς κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς μυστικισυμβούλους Hoffman. Τοῦ λόγου τούτου χαρακτηρίζοντος κάλλιστα τὸν Ἰούστον Λεϊβιχ μεταφέροντες ἐνταῦθα τὰ μᾶλλον διαφέροντα μέρη.

«Σεβαστὴ ὀμηγυρίς! Μεγαλοπρεπεῖς ἔργον τέχνης ἀπεκαλύφθη πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν, καὶ ἀγαλλόμενοι χαιρετίζομεν τὸ ἀπαστράπτον μαρμαρον, τὸ μέλλον νὰ παραδώσῃ ταῖς μελλούσαις γενεαῖς τὴν εἰκόνα τοῦ εὐγενoῦς ἀνδρὸς, ὅπως αὕτη θερμὴ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ζῆ. . . μνημεῖον τῶν ἐνδόξων αὐτοῦ ἐργασιῶν καὶ δείγμα τοῦ εὐγνώμονος ἡμῶν θαυμασμοῦ! Δεκαετία παρήλθεν ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ μέγας φυσιοδίφης, πρὸς ὃν μετὰ σεβασμοῦ ἀναβλέπομεν, ἀφηρέθη ἐκ μέσου ἡμῶν! Ἐν διαστήματι δὲ τοσοῦτον χρόνον ὁ πέπλος τῆς λήθης διεχύθη σχεδὸν ἐφ' ἅπασαι τοῖς θνητοῖς, εἰ καὶ οὗτοι διὰ καλῶν κάγαθῶν ἔργων διεκρίθησαν! Μόνον ἡ μνήμη ἐκείνου, ὅστις πράγματι μεγάλα κατώρθωσε πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀνθίσταται μετ' ἐπιμονῆς τῷ ἀκαμάτῳ τοῦ χρόνου πελκεῖ· ἡ δόξα αὐτοῦ αὐξάνει μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐτῶν, καὶ ὅπως μόνον μακρόθεν δυνάμεθα νὰ θαυμάσωμεν τὰς ἄλλεις ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ μεγαλοπρεπειᾷ, οὕτω ἀπομένει καὶ ταῖς μελλούσαις γενεαῖς νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν σπουδαιότητα τοιοῦτου ἀνδρὸς ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἐκτάσει. Ὅτι ὁ σήμερον πανηγυριζόμενος συγκαταλέγεται μετὰ τῶν εὐτυχῶν ἐκείνων, οἵτινες υπερβαλλόντως ἐργάστησαν πρὸς προαγωγὴν τῆς ἀνθρωπότητος, νομίζω ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ, ῥίπτων βλέμμα ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ πολυπληθοῦς ὀμηγυρέως, ἣτις πρὸς ἀνάμνησιν τοιοῦτου ἀνδρὸς ἐνταῦθα συνῆλθε. Ναί! μεγάλα καὶ ἐξαισία κατώρθωσεν ὁ ἀνὴρ οὗτινος οἱ εὐγνώμονες συναδελφοὶ καὶ φίλοι ἀνήγειρον τὸ μνημεῖον τοῦτο.

» Ἀκολουθήσωμεν διὰ βραχείων τὸν πολὺν τοῦ Λεϊβιχ βίον. Ὁ Ἰούστος Λεϊβιχ ἐγεννήθη ἐξ ἀφανoῦς οἰκογενείας τὴν 13 Μαΐου 1803 ἐν Δαρμστατῇ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτο κύριος μικροῦ ἐμπορίου χρωματιστικῶν καὶ ἄλλων χημικῶν εἰδῶν· ἡ εὐκαιρία δὲ αὕτη, ἣτις ἐδόθη τῷ Ἰούστῳ νὰ γνωρίσῃ τοσοῦτον διαφόρους ὕλας καὶ τὰς ἀντιδράσεις αὐτῶν ἐκ τοῦ πλησίον, ἐκίνησεν ἀναμφιβόλως ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τὸ διαφέρον αὐτοῦ πρὸς χημικὰ φαινόμενα. Παῖς ἔτι ἤρξατο καταγινόμενος μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐπιστήμην ἐκείνην, ἣτις ὑστερότερον τὸν ἀνέδειξεν ἥρωα, μὴ ἀρκούμενος ὅμως εἰς τὰ γλίσχρα μέσα ἅτινα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διέθετον τὰ ἡμέτερα πανεπιστήμια, μετὰ βραχυχρόνιον διαμονὴν ἐν Βόννῃ καὶ Ἐρλάγγῃ, ἐστράφη πρὸς τὴν μητρόπολιν παρὰ τῷ Σηκουάνα, ἣτις ὡς κέντρον τῶν πειραματικῶν ἐπιστημῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μεγάλως εἶλκε τοὺς

τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας σπουδάζοντας νέους. Ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοηθεὶς κατώρθωσεν ὁ Λεϊβίχ ταχέως νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν πόθον τοῦτον, νὰ ἀκολουθήσῃ δηλ. τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς περιφήμους διδασκάλους τῆς γαλλικῆς σχολῆς. Τὴν ἐν Παρισίοις διαμονὴν του ἠδυνήθη μάλιστα νὰ παρατείνῃ χάριν τῶν μέσων, ἅτινα ὑπὲρ αὐτοῦ διέθεσεν ὁ τότε ἀρχιδουξ τῆς Ἑσσης Λουδοβίκος Α', ἐν γένει ὅμως μεγάλας ἀπότησε δυσχεραίας ὡς ξένος ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει, ὧν καὶ περιγραφὴν μεταξὺ τῶν ἔργων του ὁ Λεϊβίχ κατέλιπε. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἡ τύχη ἤλθε βοηθός· ὁ Λεϊβίχ συνήψε γνωριμίαν μετ' ἀνδρὸς, οὗτινος ἡ χεὶρ ὅλα τὰ ἐμπόδια πάραυτα ἐποίησεν ἐκποδῶν. Τῇ κρατερᾷ συνηγορίᾳ Ἀλεξάνδρου τοῦ Οὐμβόλδου ἠνεψώθησαν ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου τῷ πρὸς τὴν μάθησιν ὀργῶντι τὰ ἐργαστήρια τῶν Γάλλων χημικῶν. Τῆς συναντήσεως ταύτης τοῦ Οὐμβόλδου καὶ Λεϊβίχ πρὸ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος, πλήρεις διαφέροντος ἀναμιμνησκάμεθα ἐν ἐποχῇ μάλιστα, καθ' ἣν σχεδὸν ταυτοχρόνως εἶδομεν ἀνυψουμένους παρὰ τῷ Σπραιά καὶ Ἰσάρφ τοὺς ἀνδριάντας ἀμφοτέρων τῶν ἀνδρῶν. Ὁ περίφημος Γερμανὸς φυσιοδίφης μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν ὀξυνοίας ἀνεγνώρισε πάραυτα τὸ μέγα μέλλον τοῦ νέου συμπατριώτου, ἡ κρίσις του δὲ αὐτῆ ἔδει μετὰ παρέλευσιν οὐ πολλοῦ χρόνου νὰ ἐπιβεβαιωθῇ. Ὁ νεαρὸς Λεϊβίχ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Gay-Lussak κατώρθωσε νὰ ἀνεύρῃ τὴν σύνθεσιν τῶν αἰνιγματωδῶν ἐκείνων μεταλλικῶν ἐνώσεων, αἵτινες ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνός μας ἦσαν ἐν χρήσει πρὸς πλῆρωσιν τῶν φυσιογυῶν, καὶ ὧν ἡ ἐξέτασις, ἕνεκα τοῦ ἐπικινδύνου αὐτῶν, εἶχε πτοήσῃ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πάντας τοὺς χημικούς. Διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς βιομηχανίας τῶν ἐκρηκτικῶν ἐνώσεων, καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην νέαι ἠνεψώθησαν ὁδοί.

»Μετὰ διετηρῆ ἐν Παρισίοις διαμονὴν ἐπέστρεψεν ὁ Λεϊβίχ εἰς Γερμανίαν, ὅπου, τῇ συστάσει Ἀλεξάνδρου τοῦ Οὐμβόλδου, ἀμέσως 23^{ης} ἐτι διωρίσθη ἔκτακτος, ὀλίγῳ δὲ βραδύτερον τακτικὸς καθηγητῆς τῆς χημείας ἐν Giessen. Ἐκεῖ, ἐν τῷ μικρῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ἑσσης παρὰ τῷ Λάνη, ἀπέκτησεν ὁ Λεϊβίχ τὴν παγκόσμιον αὐτοῦ φήμην.

»Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς γνωστὸν διὰ τῶν σπουδαίων ἐργασιῶν τοῦ Lavoisier, Davy κλ. αἱ βάσεις τῆς νεωτέρας χημείας εἶχον ἤδη τεθῆ. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἐβοήθησε μόνον ἡ σπουδὴ τῶν ὀρυκτολογικῶν προϊόντων, ἐν ᾗ ἡ εξέτασις τῶν συστατικῶν τοῦ φυσικοῦ καὶ ζωικοῦ σώματος μερῶν ἦτο σχεδὸν πάντῃ παρημελημένη. Ὅθεν εὐρὺ πεδίον ἐργασίας ἔκειτο ἀνοικτὸν τῇ φιλεργίᾳ τοῦ νέου φυσιοδίφου, οὐδὲν ὅμως οὗτος ἐβράδυνε νὰ λάβῃ αὐτοῦ

κατοχὴν. Καὶ ἐνταῦθα ἀρχεται ἡ ἀτελεῦτητος σειρά λαμπρῶν ἐπιτυχιῶν, ἃς ἡ ἱστορία τῆς ὀργανικῆς χημείας ἀνέγραψε. Καθ' ὅλας τὰς διεθυήσεις καταμετρεῖ ὁ Λεϊβίχ τὸ εὐρύτατον τοῦτο πεδίον, οὐδὲν δὲ μέρος ὑπάρχει, ὅσον ἀπομεμακρυσμένον καὶ κρουπτὸν ἂν ἦ τοῦτο, εἰς ὃ τὸ κατασκοπικὸν βλέμμα τοῦ πρὸς τὰ ἐμπρὸς ὀδεύοντος νὰ μὴ εἰσέδουε.

»Καὶ νῦν θὰ ἦτο καιρὸς νὰ ἐξετάσωμεν καθ' ἕκαστα τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Λεϊβίχ εἰς τὸ βασίλειον τῆς ὀργανικῆς χημείας, νὰ ἀπεικονίσωμεν τὸ πολυποίκιλον τούτων κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ περιεχόμενον, διὰ παραδειγματῶν νὰ ἀποδείξωμεν τὴν ἀκριβείαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν παρατηρήσεων, τὴν ἀκριβῆ ἐξήγησιν τῶν παρατηρηθέντων, τὴν ἀπεριόριστον τῶν πειραμάτων αὐτοῦ λογικὴν. Τοιαύτη ὅμως ἀπαριθμησις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Λεϊβίχ δεῖται πολλῶν ὥρων, ἐν ᾧ ἐγὼ μόνον στιγμὰς δύναμαι νὰ διαθέσω· τούτου ἕνεκα περιορίζομαι ν' ἀναφέρω τὰς διαφόρους διεθυήσεις, καθ' ἃς τὸ μέγα τοῦτο πνεῦμα εἰργάσθη.

»Θαυμάζομεν τὸν κατακτητὴν τὸν νέας χώρας διὰ τὴν ἐπιστήμην κατακτῆσαντα, εἰς ἐκεῖνον ὅμως ὅστις ταυτοχρόνως προητοίμασε καὶ τὰ ὄπλα, δι' ὧν ἐλπίζομεν τὰ ὑπ' αὐτοῦ κτηθέντα νὰ διατηρήσωμεν καὶ μεγαλύνωμεν πρέπει αἰωνίως νὰ εὐγνωμονῶμεν. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Λεϊβίχ! Αὐτῷ χρεωστούμεν ὅλα τὰ πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν βοηθήματα, ἐν αἷς τὴν πρώτην κατέχει θέσιν ἡ μεθοδικὴ διδασκαλία, ἧς σήμερον τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἐν τοῖς Γερμανικοῖς πανεπιστημίοις γίνεται χρῆσις· εἶνε σχεδὸν ἡ αὐτῆ, ἣν πρὸ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος ὁ Λεϊβίχ εἰς τὴν ἐπιστήμην εἰσήγαγε. Τὰ μεγαλοπρεπῆ δὲ ἡμῶν ἐργαστήρια εἰσὶν ἀντιγραφαὶ τοῦ μικροῦ ἐκείνου ἐργαστηρίου παρὰ τῷ Λάνη, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐπὶ δεκαετίας ὅλας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ τὴν χημείαν ἀσχολουμένων νέων ἐξ ὅλων τῶν ἔθνων περὶ αὐτὸν συνήθροισε.

»Ἐὰν ἡ ἱστορία τῆς ἐπιστήμης δὲν εἶχε νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰμὴ τὰς περιφήμους τοῦ Λεϊβίχ ἐργασίας πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῆς χημείας, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἤθελε διαλάμπει χρυσοῖς γράμμασι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς χημείας, δὲν θὰ ἰστάμεθα ὅμως σήμερον πρὸ τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ πιθανώτατα, ἐὰν μὴ ὁ πανηγυριζόμενος δὲν ἤθελεν ὑπερπηδήσει τὰ ὄρια τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ἐν τῶν μεγάλων τοῦ Λεϊβίχ κατορθωμάτων εἶνε ὅτι οὗτος καθαρὸς ἐπιστήμων τὴν μεγίστην ἠσθάνετο ἱκανοποίησιν, ὅτε ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῇ τὰ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κτηθέντα πρὸς λύσιν ζητημάτων τοῦ πρακτικοῦ βίου. Αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ ἐργασίαι περιστρέφοντο ἐπὶ ζητημάτων, ἐφ' οἷς σήμερον σειρά ὅλη βιομηχανικῶν κλάδων στηρίζεται.

»Ἀλλ' ὅσον σπουδαῖα καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἐργα-

σίαι τοῦ Λεϊβιχ ἐπὶ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς χημικῆς βιομηχανίας, σμικραὶ καταδεικνύνται αὐταὶ ἀπέναντι τῆς μεγάλης ἐπιτελεῖας τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐπὶ δύο ἄλλων κλάδων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, οἵτινες μὲγάλως τὸ διαφέρουν τῆς ἀνθρωπότητος κινουσί, τῆς γεωργίας καὶ φυσιολογίας.

» Ἡ γεωργία πρὸ πάντων ἐπιδεικνύσει τὰ λαμπρότερα τοῦ Λεϊβιχ κατορθώματα πρὸς τὸ κλῆρον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Παράδοξον φαίνεται, πῶς τῇ νεωτάτῃ τῶν ἐπιστημῶν ἐναπέκειτο ῥιζικὴν νὰ ἐπενέγκῃ μεταρρυθμισίαν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ὄλων τῶν ἀνθρωπίνων τεχνῶν, τῇ γεωργίᾳ, καὶ πῶς ἡ μεταρρυθμισίς αὕτη προήλθεν ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν φυσιοδίφου οὐδέποτε καλλιεργήσαντος ἄγρον. Ἀπὸ χιλιετηρίδων ἐσπείρετο καὶ ἐθερίζετο, ἀνευ γνώσεως τῶν θεμελιωδῶν νόμων τοῦ φυτικῆς βίου· περὶ τῆς ἐνεργείας τῆς κόπρου οὐδεμίᾳ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, περὶ τῆς σημασίας ὅμως αὐτῆς διὰ τὴν τροφήν τῶν φυτῶν ἐπεκράτησεν αἱ μᾶλλον παράδοξοι καὶ προληπτικαὶ ἰδέαι. Ὁ Λεϊβιχ γνωρίσας τὰς ἐπιστημονικὰς βάσεις τοῦ φυτικῆς βίου, καὶ ἀνακαλύψας αὐτὸς πρῶτος τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς κόπρου, ἔδωκε τῷ γεωργῷ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν κλεῖδα τῆς ἐαυτοῦ οἰκίας εἰς τὴν χεῖρα. Ἡ ἀνακαλύψις αὕτη ἔφερεν ὡς συνέπειαν τὴν τεχνικὴν τῆς κόπρου κατασκευὴν, διὰ τῆς ἀναπτύξεως δὲ τῆς κατασκευῆς ταύτης ἡ γεωργία ἀπὸ τέχνης ἀνῆλθεν εἰς ἐπιστήμην· αἰωνία λοιπὸν δόξα διὰ τὸν Λεϊβιχ ἡ μείνη ὅτι αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γεωργικῆς χημείας νέαν σημειοῦσιν ἐποχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γεωργίας.

» Ἡ τροφή τοῦ ζώου εἶνε ἐν τέλει τὸ φυτόν· ἐὰν λοιπὸν ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς γεωργίας εἶνε ἡ τροφή τοῦ ζώου, φυσικώτατον φαίνεται, ὅτι ὁ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυτοῦ ἀνερευνήσας ἤθελε προσπαθῆσαι ν' ἀνέυρῃ καὶ τὴν τύχην τοῦ φυτοῦ ἐν τῷ ζωικῷ σώματι. Τιοῦτου ὅμως πειράματος ἐπιτυχίαν δύναται νὰ περιμένῃ μόνον ὁ ἐπιχειρῶν τὴν ἐξέτασιν τῶν ὄρων τοῦ ζωικοῦ βίου ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ ἐκτάσει. Τὸ γιγάντειον τοῦτο ζήτημα δὲν ἐφάνη δυσχερὲς τῷ ἀκαμάτῳ τοῦ Λεϊβιχ πνεύματι· τῇ εὐθύτητι δὲ καὶ καρτερίᾳ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ χρεωστοῦμεν σειρὰν ὄλην παρατηρήσεων περὶ τῶν συστατικῶν τοῦ ζωικοῦ σώματος μερῶν καὶ τῶν ἐν αὐτῷ συμβαινόντων, ἧτις οὐχὶ ὀλίγον συνέτεινε πρὸς ἀπαθανάτισιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Λεϊβιχ.

» Ὅπως δὲ αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ περὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ φυτοῦ ἐφάνησαν ὠφέλιμοι τῇ ἀνθρωπότητι ὁλοκλήρως, οὕτω καὶ αἱ σπουδαὶ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ζωικῆς χημείας δὲν εἶχον μόνον ἐπιστημονικὸν διαφέρον, ἀλλ' ἀμέσως ἐχρησίμευσαν πρὸς λύσιν ζητημάτων τοῦ πρακτικοῦ

βίου. Μόλις ἡ ὑπὸ τοῦ Λεϊβιχ ἐξέτασις τοῦ κρέατος εἶχε διδάξῃ μέθοδον ἀπλουστάτην πρὸς ἀποχώρισιν τῶν οὐσιωδῶν τοῦ ζωμοῦ συστατικῶν, καὶ ἀμέσως βιομηχανία καὶ ἐμπόριον ἤρξαντο τὰ κτήματα τῆς ἐπιστήμης νὰ καρποῦνται. Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἀπολαύει ἡ Εὐρώπη τὸν πλοῦτον κρέατος ἐκ τοῦ ἄλλου ἡμισφαιρίου κομιζομένου ἐν εἴδει ἀπολαυστικοῦ μέσου, ὅπερ ἐν διαστήματι ὀλίγου χρόνου τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἔλαβεν ἐξάπλωσιν οἷαν ὁ καφῆς καὶ τὸ τείον.

» Ὁ Λεϊβιχ εἶχεν ἀνέλθει ἤδη εἰς τὸ ἔπακρον τῆς δόξης του, ὅτε ὁ βίος του νέαν ἔλαβε ῥοπήν, τρέψασαν τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ εἰς νέας διευθύνσεις. Ἦτο ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς Μαξιμιλιανὸς Β' συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἀνυψῶσιν τὴν λαμπρὰν ταύτην πόλιν, ἀπὸ μιᾶς γενεᾶς ἤδη πατρίδα τῆς γερμανικῆς τέχνης, εἰς κέντρον τῆς γερμανικῆς ἐπιστήμης. Μία τῶν πρώτων προσκλήσεων ἦτο ἡ τοῦ Λεϊβιχ. Δυσχερὲς ἦτο ἔργον ν' ἀπομακρύνῃ τις τὸν Λεϊβιχ ἀπὸ τοῦ μικροῦ του παρὰ τῷ Λάνη ἐργαστηρίου, ὁ βασιλεὺς ὅμως διὰ παρακλήσεων τὸ κατώρθωσε.

» Μακρὸν θὰ ἦτο ἔργον, ἐὰν ἤθελον νὰ περιγράψω τὴν πολλαπλὴν τοῦ Λεϊβιχ ἐνεργητικότητα ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ θέσει, τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς διδασκαλίας τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, πῶς οὗτος, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς νεότητος αὐτοῦ, ἐνθουσιῶντας ἀκροατὰς περὶ αὐτὸν συνῆθροισε, καὶ πῶς κατώρθωσε νὰ συστήσῃ τὴν λαμπρὰν ταύτην σχολὴν, ἧτις καὶ σήμερον ἔτι ἀνθεὶ ὑπὸ τὸν ἐπαξίον αὐτοῦ διάδοχόν ἐν Μονάχῳ.

» Ἀρκῶμαι μόνον νὰ προσθέσω ἐν ἐπιφύλλῳ εἰς τὸν στέφανον, ὃν πρὸ τοῦ μνημείου τούτου κατέθεσα, μνημονεύων τοῦ εὐγενοῦς τοῦ ἀνδρὸς χαρακτήρος.— Πνεῦμα καὶ καρδιά ἡμιλλῶντο ἀλλήλοις περὶ τοῦ πρωτείου ἐν τῇ εὐγενῇ ταύτῃ φύσει. Εὐτυχῆς ὁ φίλος ὁ ῥίψας ἀγκυραν ἐν τῇ καρδίᾳ ταύτῃ! Ἀπαραιμείωτος πῆσις πρὸς τοὺς φίλους, ἀκάματον διαφέρον καὶ ἐθελουσίαι ἐχαρακτήριζον τὸν ἄνδρα τοῦτον καὶ ἐχρησίμευσαν αὐτῷ ὡς ὁδηγός. Τὰ αὐτὰ δὲ εὐγενῆ αἰσθήματα ἐβλεπέ τις καὶ ἐν τῇ καθημερινῇ του μετὰ τῶν ἀνθρώπων συμπεριφορᾷ. Ἐκ τούτου ἡ γοητεία ἦν ὁ Λεϊβιχ ἐξήσκει εἰς τοὺς περὶ αὐτόν.

» Πᾶς ὁ ἀναπολῶν τὸν πλοῦσιον τοῦτον βίον ἀναμιμνήσκειται τῶν ὠραίων ἐκεινῶν λέξεων, δι' ὧν ὁ Hamlet πανηγυρίζει τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς του.

He was a man, take him for all in all
I shall not look upon his like again».

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πανηγυρικοῦ παρέδωκεν ὁ ῥήτωρ τὸν ἀνδριάντα τῷ δημάρχῳ τῆς πό-

λεως, ὅστις δι' ὀλίγων εὐχαριστηρίων λέξων ἀνταπήντησε. Τούτου γενομένου ἐτόνισεν ἡ μουσικὴ καὶ ὁ χορὸς τὸν ὕμνον, ταῦτοχρόνως δὲ ἀπέθεσαν οἱ διάφοροι σύλλογοι, ἡ πόλις, τὸ πανεπιστήμιον κλ. ὠραίους στεφάνους δάφνης μετὰ ταινιῶν ἐπὶ τοῦ μνημείου.

Ἐν Μονάχῳ, τῆ 6 Ἀγούστου 1882.

I. H. Π.

ΕΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΕΡΙ ΘΙΕΡΣΟΥ

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Θιέρσος ἦτο πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας μετέβη νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πόλιν.

Ὁ ἀνώτατος τῆς πολιτείας ἄρχων ἠρέσκετο νὰ περιέρχεται μόνος εἰς τὰς ὁδοὺς, ἡμέραν δὲ τινα διερχόμενος ἔμπροσθεν στρατώνος παρατηρεῖ τὸν σκοπὸν, ὅστις εἶχεν ἀκουμβήσει παρ' ἑαυτὸν τὸ ὄπλον του, καὶ, ἀφοῦ ἐκένωσε τὸ πινακίον του, συνεπλήρου τὸ γεῦμά του μὲ τεμάχιον τυρίου.

Ὁ Θιέρσος αἰσθανθεὶς ἐνδιαφέρον πρὸς τὸν στρατιώτην ἐκείνον, πλησιάζει καὶ ἀποτείνει αὐτῷ τὸν λόγον :

— Ἐ! φίλε, δὲν μοῦ λές, πῶς τὰ περνᾶτε ἔς τὸ τάγμα ;

— Μπᾶ ! καὶ γιατί ἐρωτᾶς, παρακαλῶ, τοῦ λόγου σου ;

— Γιατί ἐνδιαφέρομαι ὀλίγον, ἀπαντᾶ ὁ Θιέρσος.

— Τί, μήπως κ' εἶσαι δεκανέας ;

— Εἶμαι περισσότερο ἀπὸ δεκανέας.

— Λοχίας !

— Ἀκόμα πάνω.

— Μπᾶ, νὰ εἶσαι τάχατες ἀνθυπολοχαγός, ἔ ;

— Καὶ περισσότερον.

— Λοχαγός ;

— Ἀκόμη δὲν τὸ βρῆκες.

— Τί διάβολο λοιπὸν ; ταγματάρχης

συνταγματάρχης . . . στρατηγός ; . . .

— Οἱ στρατηγοὶ ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς μου.

— Καλὲ τί μοῦ λές, ἀνθρωπε ; Μήπως καὶ θεὸς νὰ μοῦ περάσῃς γιὰ ὑπουργός ;

— Εἶμαι ἀνώτερος καὶ τοῦ ὑπουργοῦ.

— Ἐ . . . τότε λοιπὸν χωρὶς ἄλλο πρέπει νὰ εἶσαι ὁ μπάρμπα-Θιέρσος. Πιάσε δ' αὖ τὸ ψωμί καὶ τὸ τυρί μου γιὰ νὰ σοῦ παρουσιάσω ὄπλα. δ.—

ΑΓΑΘΟΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΟΣ

Διηγούνται ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ Β' ταξιδεύων ἐν Γαλλίᾳ, ἀφίκετο εἰς ταχυδρομικὸν τινα σταθμὸν ταχύτερον ἢ ὅσον προσεδοχᾶτο, καὶ τούτου ἕνεκα δὲν εὔρε τούς

ἀναγκαιούοντας ἵππους πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ταξιδίου. Ὁ διευθύνων τὸν σταθμὸν, μὴ γνωρίζων τὸν αὐτοκράτορα, παρεκάλει αὐτὸν νὰ περιμένῃ, λέγων ὅτι ἀπέστειλεν ὅλους τοὺς ἵππους τοῦ σταθμοῦ, ἵνα φέρωσι τοὺς συγγενεῖς του καὶ φίλους, ὅπως παραστῶσιν εἰς τὸ βάπτισμα νεογεννήτου τέκνου του. Ὁ κόμης Φάλκενστεν (ὑπὸ τοῦτο τὸ ὄνομα ἐταξείδευεν ὁ Ἰωσήφ ἵνα μὲν ἀγνωρίστος) προτείνει νὰ γείνη αὐτὸς ἀνάδοχος τοῦ τέκνου, καὶ γίνεται δεκτός. Ἐνῶ δ' ἐμελλε ν' ἀρχίσῃ ἡ τελετὴ τοῦ βαπτίσματος, ὁ ἱερεὺς ἐρωτᾷ τὸ ὄνομα τοῦ ἀναδόχου. — Ἰωσήφ, ἀποκρίνεται ἐκεῖνος. — Καλὰ καὶ τὸ οἰκογενειακὸν σας ὄνομα ; . . . — Ἀρκεῖ τὸσον Ἰωσήφ. — Ἀλλὰ . . . — Τότε γράψατε Ἰωσήφ Δεύτερος. — Δεύτερος ! καλὰ, καὶ τὸ ἐπάγγελμα ; . . . — Αὐτοκράτωρ.

Εἰς τὸν λόγον τοῦτον ὁ πατήρ καὶ οἱ παριστάμενοι ἐκπληκτοὶ κλίνουσι γόνυ εὐχαριστοῦντες τὸν ἡγεμόνα διὰ τὴν τιμὴν, ἣν τοῖς ἔκαμεν.

Ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἀναχωρῶν τοῖς ἀφῆκε δείγματα γενναῖα τῆς εὐμενείας του, καὶ ὑπεσχέθη νὰ μὴ λησμονήσῃ τὸν ἀνάδεκτόν του.

ΚΑ Κ*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Μ* θέλων νὰ διώξῃ τὸν ὑπηρέτην του, προσκαλεῖ αὐτὸν καὶ τῷ λέγει :

— Νικόλα, τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ ζήσωμε πλέον μαζῆ ἔς τούτο δ' αὖ τὸ σπῆτι.

— Καὶ ποῦ σκοπεύετε λοιπὸν νὰ πᾶτε νὰ καθήσετε ἢ εὐγενεῖα σας ; ἀποκρίνεται ὁ Νικόλας.

* *

Δικηγόρος ἡγόρευεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ μετὰ πάθους καὶ φωνῆς ἰσχυρᾶς. Αἴφνης ἀντηχεῖ ἐκ τῆς ὁδοῦ δυνατὸς καὶ παρατεταμένος ὀγκλημὸς ὄνου, καλύψας ἐντελῶς τὴν φωνὴν τοῦ δικηγόρου. Εἰς τῶν παρισταμένων συναδέλφων του προσκαλεῖ τοῦτον νὰ διακόψῃ τὴν ἀγόρευσίν του μέχρις οὗ παύσῃ ἡ δυσάρεστος συναυλία, ὅπερ καὶ ἔπραξεν ὁ ἀγορευόμενος. Ὅταν δ' ὁ ὄνος ἐτελείωσε τὴν ἡχηρὰν μελωδίαν ὁ δικηγόρος ἐπανέλαβεν αὐτῷ τὴν σειρὰν τοῦ λόγου του : Παρακαλῶ τὸ δικαστήριον νὰ μὲ συγχωρήσῃ ὅτι διέκοψα τὴν ἀγόρευσίν μου· τοῦτο ὅμως ἔπραξα πρὸς χάριν τοῦ ἐντίμου συναδέλφου μου.

* *

Ἐν τῷ στρατῶνι τοῦ πεζικοῦ ὁ λοχίας καταγράφει τὰ ὀνόματα τῶν νεδουλλέκτων.

— Πῶς λέγεσαι σύ ; ἐρωτᾷ τὸν πρῶτον.

— Δημήτριος Λαπάρης.

— Μὲ ἓνα π ἢ μὲ δύο γράφεις τὸ ἐπάνυμόν σου.